

Nové možnosti v léčbě osteoartrózy

Terapie OA má (vzhledem ke složitosti etiopatogeneze) komplexní charakter. Používají se jak symptomatická léčiva s analgetickým a protizánětlivým účinkem (například nesteroidní anti-revmatika – NSAID), odstraňující zejména akutní bolestivou a zánětlivou složku, tak strukturu modifikující léky, jež zpomalují progresi onemocnění (chondroprotektiva). Takzvané symptomatické pomalu působící léky pro osteoartrózu (SYSADOA – symptomatic slow acting drugs for osteoarthritis) je označení vyhrazené pro skupinu léčiv, která mají pomalý symptomatický účinek, spočívající v ovlivnění metabolických procesů v chrupavce.

Společnou vlastností většiny těchto léčiv je schopnost stimulovat produkci proteoglykanů, inhibovat proteolytické enzymy, a antiflogistické působení, které není, na rozdíl od nesteroidních anti-revmatik, založeno na inhibici cyklooxygenázy. Z tohoto mechanismu účinku vyplývá, že nástup účinku není okamžitý, ale dostavuje se přibližně po 1–2 měsících užívání. Výhodou je, že účinek přetrvává přibližně ještě 2 měsíce po vysazení léčby. Terapie těmito přípravky se vyznačuje velmi dobrou snášenlivostí a vysokou bezpečností – nežádoucí účinky jsou velmi vzácné a závažné nežádoucí účinky se prakticky nevyskytují, což je nakonec důvodem pro jejich volnou dostupnost v lékárnách i pro účely samoléčení.

Léky ze skupiny SYSADOA se těší významné pozornosti lékařů. Poslední doporučení odborných společností EULAR (*European League Against Rheumatism*) a OARSI (*Osteoarthritis Research Society International*) se poměrně pevně staví za jejich používání.

Léky bez nežádoucích účinků?

Vzhledem k tomu, že NSAID provází řada závažných nežádoucích účinků, stále se hledají další látky, které by měly schopnost ovlivnit jak příznaky, tak patogenetický podklad onemocnění a jež by byly pokud možno co nejbezpečnější a dobře snášené. Po nových možnostech se pátrá i v přírodních zdrojích. Je vhodné připomenout, že právě u těchto zdrojů (vrbová kůra, salicyláty) začala první farmakoterapie zánětlivých onemocnění. Pro oprávněné použití je však potřeba všechny dostupné informace kriticky zhodnotit a podrobit analýze z hlediska medicíny založené na důkazech.

Nový galaktolipid

Jednou z nových možností, jak odstranit zánětlivou složku osteoartrózy a zlepšit strukturální stabilitu chrupavky, je galaktolipid,

PharmDr. Vladimír Végh
Edukafarm, Praha

Osteoartróza (OA) jako chronické degenerativní onemocnění postihuje s prodlužujícím se průměrným věkem populace stále více pacientů. Nejčastější lokalizací degenerativního onemocnění kloubů je OA kolenních kloubů (gonartróza). RTG známky gonartrózy lze zjistit přibližně u 30 % populace ve věku nad 65 let, přičemž asi jedna třetina je symptomatických. Gonartróza je z globálního hlediska čtvrtou nejčastější příčinou invalidity u žen a osmou u mužů. Roční náklady na konzervativní a chirurgickou léčbu a další ekonomické důsledky jsou takřka nevyčíslitelné.

kteří se získává ze speciální odrůdy růže šípkové (*Rosa canina*). Sušený prášek vykazuje významnou protizánětlivou aktivitu *in vitro* i *in vivo*, galaktolipid (2S)-1,2-di-O-[(9Z,12Z,15Z)-oktadeka-9,12,15-trienoyl]-3-O-beta-D-galaktopyranosyl glycerol, uváděný pod komerčním názvem GOPO®, vykazuje *in vitro* významný inhibiční účinek na chemotaxi lidských polymorfonukleárních leukocytů, čímž se vysvětluje jeho klinicky pozorovaný účinek. Významný je též antioxidační účinek obsažených polyfenolických látek a flavonoidů, které *in vitro* inhibují respirační vzplanutí neutrofilů a snižují produkci oxidačně působících radikálů. Dále byly identifikovány nena-

sycené mastné kyseliny linoleová a α -linolenová, které vykazují určité inhibiční působení na cyklooxygenázu.

Protizánětlivé účinky galaktolipidu byly v klinických studiích potvrzeny také snížením hladiny zánětlivého markeru CRP (C-reaktivního proteinu) a snížením rychlosti sedimentace erytrocytů. Schopnost galaktolipidu chránit membránové struktury buněk se projevila snížením objemu hemoglobinu unikajícího z erytrocytů do plazmy během skladování v krevní bance. Jelikož se jedná o látku lipidové povahy, je vysoký obsah aktivní látky zaručen pouze při patentované výrobní metodě zpracování plodů růže šípkové při nízkých teplotách, kdy je zachován výrazný protizánětlivý účinek této látky.

Randomizované, placebem kontrolované studie potvrzují, že přípravek významně snižuje bolestivost, zlepšuje celkovou pohyblivost pacientů a snižuje potřebu dalších současně podávaných antiflogistik a analgetik. Z hlediska bezpečnosti se jeví jako velmi bezpečný.

Literatura u autora

